

Gaalshawwaa Shirdeemmii

Leveled

Hadiyyisa

Ku qanannaaxxi hara'mash kitaab Yu.Es.Ay.Di (USAID)eennsi siidamukki diinaxxi hara'matinne, Seev Ze Childreeninne (Save the Children), Losa'n Ministeerinnee Dabuuphphi Giir Giichchi Gassi Losa'n biiro'innee maqirem angejjinne gudaa koobamukko.

2009 H.D

The CC By license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>

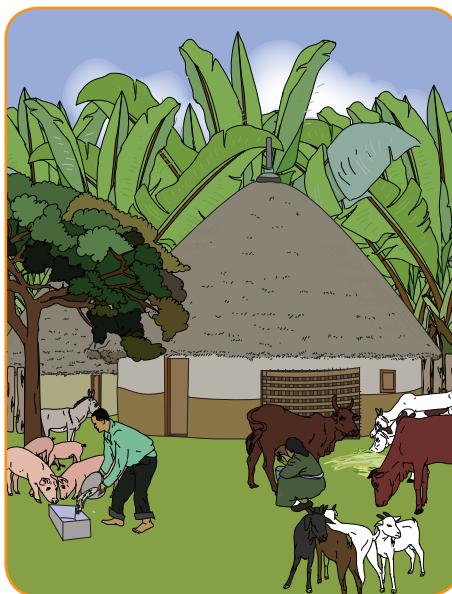

Gaalshawwaa Shirdeemmi

Baxxanchi 3

Saanti 20

Leveled

Losisaanchina/ona Tiissiishsha

Ku hara'mash qanannaaxxi kitaab gudukki horoor sawwit ciilluwwi qanannaaxxi xanato fuu'lisimminatte. Ka kitaaba awwaaxximmiinse gaassinaa ciilluwwa gaafaassimina kitaabo'ommi horoor sawwite caakkisimmi hasisookko. Misilluwwi amadu sawwitennem ciilluwwi maqire atoorarimmi qanannaato fuu'lisoohaannooma qoossimmi hasisa. Losaan kitaabo'ooma qananna'aamaa lasonne xa'michchuwwina dabachcha uwameena xanamuda'e qoossimmi niinnise egeramoothane.

Gaalshawwaa Shirdeemmii

1. Qoxar abuullaanchi hinkido'ane?
2. Qoxar abuullaan hegeeqli minaadabina hinkid awwaadeena xanooda'e caakkise.

Gaalshawwaam Qoxallano

Gaalshawwaa Shirdeemmii abuullaano. Ixxuwwi mat hansawwi qiidaam duu'n uullane hee'amoo hig qoxar abuullaan ihamukkisa uilli hundim la'akkoohane. Gaalshawwaa Shirdeemmii aree aro'oo. Gaalshawwa cekkaam haraar er meentichchotte. Shirdeemmin mucuccaa wodaamoo. Lamim baxo baxamoo'n hore'em hosamooyyo. Gaalshawwa uulla korchitamaare tibbe'i hogoofukkoka labookko. Shirdeemmi wonnanna buruqqeesoohaare kaame'i abuulloo labookko. Aree aro'ii baxina ammane goodamaa sanna egeramaa ceemmibee'e baxamookko.

Shirdeemmii Gaalshawwaa harqooxxi abuulla kori korinne abuullamookko. Mat abuulloohaare mat lasonne aagaa hix amadu dimalluwwi buchchi ihoona jaambinne iiqansookko. Uulbuchchi shamukkisa moo'amaa lasage, winxoommoo yamaa sawwamu hurbaaxxi sire'e ogora fissamaa wixamookko.

Wixamu hurbaat mutaa macce eeboohaare maqire li'ukki shuquna ammane egeramaa shullucaa'ama hurbaaxxi woriinse hooramookko. Sarata, baaqeel'aa boqqollaa ihulaseense odim buchcha qaaphphisamaa nada buku'aa'oo'isa issamookko. Ixxuwwi hurbaat abooyyamoo bikkina mulli mannaaniinse lophphoo araq atoota siidamookko. Cambaraa siixxamoo atooxxi misham meerina biteexxamaa diinate siixxamookko. Hurbaat mish cambaraa siidamona mutaa lasage, erisa abooyyim hasisoo'isa xishsha'amaa la'amaakko. Ixxuwwi dachche'i hurbaat misha amadaa henxereeloo'is wonqoohaare mishisaa hoogooyyo.

Hurbaata murimmi amman afoohaare wixint hurbaat
siiyaa gogaa qo'lo mu'loo bee'isa Gaalshawwaa
Shirdeemmii a'lamamookko. Hurbaat hamaamaa baar
ihaa wo'o xuuxukkisam horoore qubbaa'oonnem
murimma asheerameena hasisoo gudo'o hundame
issamookko. Kobi'lishshina, dut manni malaayye
hasoohan ihulas dawwa issamookko. Oobee'aare
miqo'i manna bitaa'ameena diinate qunxaa'amoockko.
Muramukkisam hinkammene ganamooda'ee
ganakkam beyyim hinkeda'ee atooraramaa
gaassamaatem gudisamookko.

Qarme'enne muramukki hurbaaxxek horoor ubaa
gatoobee'isa lasonne agaamaa feeramookko.
Ganakkam beyyonne buchchi exxoobee'isa oodo'o
maragamaa axisamookko. Ixxuwwi hurbaaxxi
atooxxi muccuroom hegeegonne la'amaakkoohane.
Gaalshawwa hurbaata meera massitotta'ne muccur
ihubikkina bitina meer qaxxamookko. Mat mat
odim moo'aa hinkido'ine manni wixaakkoohane yaa
suume amaxxaan maalalookko.

Gaalshawwaa Shirdeemmii duubbi kaashshuwwinnee diinate ho'limminnemii la'amamookko. Ixxuwwi, appila, abokaado'o, tuma, sunkurutta, weesa, shonkoora, kaaroota, qosixa'a, xaaxammi shaana, annanni annanni buyyaam qabar shaana kaasaa hoogamoo bee'i abuullaano. Lamin duubbi kashshuwina kaasamoo beyyo bachchamaa, korchamaa, abuullamaa, bare fissamaa, hafachchaa xeenaa goddo'oisa issamookko.

Korchamukkuuyyii abuullamukkuuyyii buchcha harishisaa axisoo oreeti'no'i luwwa hamaaransamookko. Haqqi buyyuwwaa wees hoofe'uwwaa barenne waammamaa shamooohaare bariinse hogamaa abuullamu buchchanne qishamaa duubbi kaashshina beyyi danoo'isa issamookko. Ee beyyonne kaasamoo duubbi kaashshuwwa ammaninne shuqunamookko. Ekkam shuqunaamaa muransamaa ee woronneme shamona waammamookko. Oo waammamu shuqun shamooohaare buchchinne hamaaransamaa kaashshuwina qaaphphisamaa uramookko.

Gaalshawwaam Siixxo'i Exxukkuuyya Marimma

Ka duubbi kaashshuwwa erisa abooyyamoo bikkina araq misha (lobakata liiransoo siixxo'o) siidamookko. Meera biteesameena Gaalshawwaa Shirdeemmii halli gaare'enne tuubamaa iyyiisamaa massamookko. Quububee'i haareechchi ihu bikkina bitaa'eña meer ganamookko. “Gaalshawwa, iina iina!” yaa anganne bira amadaa uunxoo lobane. Gaalshawwaa Shirdeemmii bira jooniyya xiibamaa aagisamukkuuyyi biteesamookko.

Gaalshawwaa Shirdeemmii Abba balla daram
qaawwa hufaa'amaa olla'i manna qaawwina
weeshshona mat landichcho asse'akko'o.

Weeshakko'i manni qaawwina waarakko. Qaawwa
agamaa lasonne wossanne aagamukko. Ayyichcho
Gaalshawwa appilluwwa qununanne qiphphaa'akka
wodda'i qaawwa agukki mannina hincaa'akko'o.

Wodda uwvakko qaawwina waaru manni
qunuuniinse mat mato ki'isimma asheeramukko.
Bunachchamukkuuyyem mat qaawwa ageena waaru
manchi, "Shirdeemmi beeballa'e meera booje'litoo
yakko'oyyi" yaa xa'mukko. Hinkaa'n diinate
siidditto? yukkaare, Kaa! hoore qondoodaamma
xigom xigummooyo meeruinse eebummi jooniyyinem
ee ara'anne dissaa uraammo yaa dabachcha
uwrukko. Kaba neese ki'isam banxoommo at
baxxoo qoroomaa moo'issootto yaa haa'lukkuuyyi
shoottaa ixxi mine elle'ukko. Mulli keenim itaa
agaa maasse'aa elle'ukko.

Weeshakko'i olla'i manni elle'amukko. Shirdeemmii Gaalshawwa qaawwiinse oomanni elle'amukisame biteesamukki koshshiinse bira jooniyyinem gosaasamaa aaxxaganne xigameena eebamukko. Aaxxaganne fuqaa'amaa angi hoogoo qaxa xigamaa santibaa biraa hagar hagarinne annanni issamaa saaxina cee'amukko. Gaalshawwa, "Ka olla'i manni neese banxoommaare hinka'nina biteensumda'e mahina xa'moo? Kabada'e qaawwoominame weenshum beeta'nee yaamma sawwaammo; at mayyitooda'e la'ummoyyo" yito'o.

Shirdeemmi, "Anim matayyinoom beeta'n danaamo yaa sawwoomo" yukko. Ihukkaarem, ku manni buxamukkaare neesemdu hawwisookko. Atii anii tiiro mat issinummisame ixxuwwim aree aroii tiiro matissamaa ammane ni'isame qoodamaa darina darina malaayye baxonne hosisamona issiinsona yamamaa atooraramukko. Ee atooraramukki woshsha meentinaa gooninaa kuramaa ammane qoodakka'a baximmi hasisoo'isa kuramaakkko.

Gaalshawwaa Shirdeemmii bax matayyan
hee'uta'nemii mannina amaxxi hee'ona mixan yoo
manna. Buxoomaa sibaaroo kaa'mina lade'amaa
ki'amaakkookeeno. Sibaaro shamaakkoo qoxar
abuullaano. Eekke'ee keyyee tungeesukkuuyyi
ammane bi'isimmi ixxuwwina teeda'a. Ka
woshshi hundame hegeeqli manni la'ookko.
Shirdeemmi sawwite hegeeqli manni aa'aa baxina
murte'amukkisa Gaalshawwana la'isamukko. Baxom
sanni sanninne baximmina neeyyat issaa hundim
baxobaxonne aagamukko.

Mat luxxi uulla korchakkam billi sannanne goonii
meentii hundim jamba, gaso'o, heedaa, forka
amadaa danaamisa uulla heemachchisamaa
baxamukko. Ee lasage, qaraaxonne shachche'e
wixamukko. Wix mutukkaare shuqunamona kuraa
baxooma dachche woronne moo'isukko. Ee lasage,
ee hegeeqli manni danaam heechcha hee'ameena
xanamukko.

Gaalshawwaam Kobi'lato

Hagayyina odim duubbi kaashshi sire'e wiximmina beyyo gudisakkamisa losisamukko. Fiishsho'o kaasakkam ogolluwwam ixxuwwi dachche'e massamaa moo'isamukko. Manni ee losano aa'aa duubbi kashshuwwi misha itakkamoka, lugumo itakkamokka, gudeera itakkamkeenoo buyya itakkam keenoo haabaamisa kaasamaa meeranne biteesamaa bira wixxa'im losamukko. "Er kobi'l abuullaan ihmimi uulli sibaaroobee'isaa meer batbaatoobee'isaa issaakko. Beyyi hundanneme kidonne'i bax losamukkuuyyi marulaseense atoot cambarookko.

Gaalshawwaa Shirdeemmii hig abullaan ihamukkok uulla harqootiminnettee duubbi kaashshuwwa kaasimminnettee xale'i ihoo'n mi'n diinatee diishshaa ho'limminnem hegeegonne erisa inkiinnamaakkoo abuullaano. Mi'n diinate, maarina, adina, iyyiisimmina harqootimmina ho'lamaakko. Min diinatee yakkam keen, laro, fell'a'a gereebba, gammaama, antaba'aa boonke'ee.

Ado, buuroo sallaloo biteesama diinate siidamookko. Wo'lam danaamisa hixe muramaa allaarama li'isamookko. Li'oohaare odim ka wo'la biteesamaa bira siidamookko. Maarina biteesakkam diinate odim hafanne te'im gaadiranne karakka'a abooyyakkamo. Itoo luwwaa agoo luwwaa karakko'i beyyonnem eebakka'a uwakkamo. Goddaa ituklaseense cababaa danaamisa akkamookko. Tefonne maara tumaa fixiixoohaare meera fissamaa er birina biteesamookko. Siixxo'im ammanii ammanenne fuu'lukkuuyyi maraakko.

Feella'am adinaa maarinaa annanni issamaa allaaramookko. Hegeegonne fellaina di'ishisoo haqqunwa kaasakkamo. Fella'i buyya itaa di'ishaa ado uwwookko. Maa'l fellauwwa odim baaqee'leka, saraxxeka, boqqollika te'im furushshikuwwa(furushshika) sarakka'a uwvakka'a geejjoohaare biteesamaa siixxo'o a'lamookko. Ixxuwwim baxamaa baxamaa malaayyi qacaa maar heele'isoohaare mat mato du'lamookko. Ixxuwwi fellai'i odim shumo'o danaam sire'e. Ee bikkina ka fellai'inse er atoota siidamookko.

Gereebbam maarina ho'lamookko. Maarina allaaramoo gereebbi quumo'o danaamo. Maar barkateena xanoohane. Gereeba mulli diinatinne exxoobee'isa orodonne gassamookko. Balli Balla itamoo luwwa uwakkam beyyonne karakka'a hixe, furushshika, wo'o, gaaba uwakkamo. Sooqido te'im booram itamoo luwwinne edamaa uwwamookko. Gereebboom maara wonshoohaare biteesamookko.

Fella'i maar mannika orachcho kollo te'im xaligisoo pirootiinaa yakkam hurbaaxxi baxxancha amadaakkoohane. Kanni bikkina abuulli lachchi mixxeelluwwiinse siidamo losaninne araq siixxo'o siidamoo googo qoossamukko. Boonke'e ho'lameena qoodamukko. Boonke'i marina lobakata hasakkamane. Boonke'i maar araq pirootiina amadaakkoohane. Boonke'i qaqqis qaqqisom loho loho qaraa fikaannoohane. Sas aganannem durina afoohane. Uwwakko luwwi hundam itookko. Eebikkinattemda'e boonke'e yakkamok.

Ka boonke'e mullaam garoo beyyoo itoo beyyoo gudisamaa mulli diinaxxisame allaaramookko. Matim hiinchonne tommoo lamoo ihookko. Biteesakkam diinat bashila. Beero'o kaame'inne massamaa kalluwwi birina biteesamookko. Gaalshawwanaa Shirdeemmina bir kolli kollinne cawwaa ga'noolla. Saaxina tuubimmi e'looyyoo yamaa baankanne cee'imma asheeramukko. Boonke'e allaarimmam mulli manniname kobi'l ihamaa losisamukko.

Gaalshawwaam heechchi doollab ihukkuuyya waarukkisa

Gaalshawwaa Shirdeemmii diishsham ho'linumta'n niina siixxo'o eebiseena xanooyyonihe? yamaa doollabisinne allaarimmina hasamukko. Gaalshawwa mat sawwitte eebbo'o. Ni duubbi kaashshuwwim fita qarohane. Kululleesanne endaatem kaansoommo. Wo'o larina hinsiinsummi bariinsem inkiillaamma laastikkuwwa dissinaa ulloommaare agookko. Xee'oo luwwiname shonkoora mooyye'enne tummaa gabattuwwanne issinaa wo'o endaa ciinso'o gudinsoommo. Doolab sechchom abuulli awwonsi xaaxxitiinse baankii bira fissinaa a'noommo yito'aare iittamamukko.

Ee lamim iittamamukki sawwite qaqqisom baxonne hosisamukko. Shirdeemmii Gaalshawwaa doollab diishshi sechcho bitaa'aamaa maqirem halli gaare'inne eebamukko. Xeenii eelliinchii afoo bee'isa sechcho saqalamoo beyyoo mine baxamukko. Sechcho saqalamukkaare dishshi waaraa qiphphukko. Dishshi itoo luwwii agoo luwwii gadano yoo bikkina maraphphi kaashsha qaqqisom baxaa marabo kiifukko.

Gaalshawwa doollab sechchiinse marabo horakkamisa abuulli xaaxxite matta'a booradanta'a waatta'a dishshi hawwodamoo bee'isa marabo hottamo. Marab yoo'isa la'ukki manni marabo itisakkamo yaa baxoom hara'mookko. Marabooma uwjamukkuuyyem diishsha ixxuwwim ho'lamona issuwwi gaqqi kobi'la kuramookko. Gaalshawwaa Shirdeemmii jarkaannuwwi marabo gaare'inne iyyiisamaa meera massamaa biteesamaa baankanne birooma cee'amoolla.

Gammaama ho'lamukkok xale'i saa'limminayyo. Iyyiisimminam awwaaxxamookko. Hallinne larina hixe qee'l beyyiinse iyyiisakka'a eebakkamo. Meerame gaare'e gosaasaa massookko. Qee'l beyyonne quux gamba yoohaare baxina qaqqisom daba'limmina Gaalshawwaa Shirdeemmii lamim faradonne uxamaa danaam gilaassuwwa issamaa saa'lamaa (te'im gudamaa) maramookko. Ixxuwwa moo'ukkok mixoo'n horem urooyyo. "Hee'immi ixxuwwisa bagaaniinse" yookko.

Maramukki beyyonne zuuyimminne ammane bi'isamooyyo. Ixxuwwi beyyonne ammane xee'aalla. Maramukki quuxo guullamulaseense baxina afamookko. Mat mat ammane manni maramoo quux afoohaare baqullanne saa'lamaa maramookko. Olla'i meenti neesdu ka'isa banxumta'n saa'linam hee'nummoyyonnihe yaa saxxamaa baxina tiiro dabaramookko. Shirdeemmii Gaalshawwaa, "Hayya!" yama gaafaassimma horem uramooyyo.

Lulle'oomannem issuwwi hegeegonne Gaalshawwaa Shirdeemmii hig qoxar abuullaan ihmimi mulli buxoom iiqaa sibaar shaa heechchi hawwo moo'oo abuullaanina er kobi'l ihamaa baxamoo'isaa siixxo'o hinkid siidakkamda'e moo'isaamaakko. Mannina qishixxamookko. Hoogukkaaniname itisamoo keeno. Ixxuwwiinse a'lamamaa tiiro matissamaa hee'immina sawwitenne maqire atoorarimmi e'loo sawwite qoodimmina hara'moo'isaa baxonne hosisimminam eran ihukkisaa uilli mannina losisamaakko.

Abuullaan dut goeginne siixxo'o fuu'liseena xanoo'isam bixinne moo'isamaakkoo xor(qoxar) abuullaano. Kobi'lishshina, mi'n diinate, ho'lakkamisa, doollabisinne diishsha ho'lakkamisa, annanni annanni duubbi kaashahuwwa misha, buyya, gudeeraa, lugumoo itakkamoka hinkide abooyyakkamda'ee losimmi danaam ihukkisa losisamaakko. Abuullaan ammane egeraa kutkutaa baximmi atoota cambaraa'isaa ullina li'ine eebeena xanoo'isame ixxuwwiinse losimmi hasisookko.

Qanannaaxxi Lasaqqi Xa'michchuwwa

Hanaan qananaa'litti qanannaato shooto'i issitaa
woroon yoo xa'michchuwwina dabachcha uwwe.

1. Gaalshawwaa Shirdeemmii buchcha harishisona
maha awwaaxxamoo?
2. Gaalshawwaa Shirdeemmii hig abullaan
ihamukkok maha baxamaatette?
3. Fella'i maar uwoo awwaad maha?
4. Qaqqis qaqqisom loho loho qaraa
fikaannookkok maha?
5. Gaalshawwaa Shirdeemmii gammaama
ho'lamukkok mahinatte?
6. Gudeera itakkam mutaano fintitaa kure.
7. Boonke'i awwad maha?
8. Ka kitaabo'iinse mah losano siidditto?

